

Magazín

o vode,

meste a životnom štýle...

Občasník VVS, a.s.

október 2017

MMM a vodárne

VVS, a.s. nedodáva len kvalitnú pitnú vodu,
ale aj športovcov na maratón :)
Str. 2 >

Dvojzložková cena

Fenomén, ku ktorému sa vodári
chcú vrátiť.
Spravodlivé riešenie pre obyvateľov.
Str. 6 >

Keď sa médiá pred volbami rozhodnú vytvoriť kauzy...

Rozhovor
s generálnym
riaditeľom VVS
o mediálnom
prenasledovaní.

Mesto, ktoré znamená DOMOV

Sedem rokov veľkých zmien mesta Košice.
Str. 4 >

Kde sa dnes môžu vyučiť vodári???

Skutočne zlaté
remeslo.
Str. 8 >

Možno ste si za tie roky všimli modrú štvorpodlažnú budovu na rohu ulíc Komenského a Vysokoškolskej. Je to tradičné sídlo Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti. Už roky sa pritom Komenského ulica 50, kde je hlavný vchod do budovy vodárov, prvú októbrovú nedeľu stáva súčasťou Medzinárodného maratónu mieru v Košiciach. Inak tomu nebolo ani teraz. Tisíce bežcov, tisíce návštevníkov, kopa známych a rodinných príslušníkov, ktorí práve v tomto úseku bežia minimaratón, jednu z čoraz obľúbenejších maratónskych disciplín.

Nedodávame len vodu, ale aj maratóncov

Nedeľa, 1. október 2017 - 94. ročník Medzinárodného maratónu mieru v Košiciach opäť praskal vo švíkoch a v počte účastníkov lámal rekordy. Viac než 13 000 bežcov maratóncov si zmeralo sily v jednej z najnáročnejších atletických disciplín. „Naša spoločnosť sa už roky aktívne zapája do slávneho a v Európe najstaršieho maratónu. Pokiaľ by si niekto myslel, že zabezpečujeme len vodu, ktorú potrebujú športovci na pitie, bol by na omyle. VVS, a.s. sa počas košického maratónu stará nielen o zásoby pitnej vody, ale aj o zvyšovanie počtu bežcov, maratóncov,“ uviedol trochu záhadne výrobo-technický riaditeľ VVS, a.s. Ing. Rudolf Kočiško. Jeden z maratónskych sloganov spoločnosti „Nedodávame len vodu, ale aj maratóncov“ trefne vysvetľuje jeho slová. Tento

1	Ing. Gabriel Fedák, PhD.	štafeta 4 x 1/4
2	Ing. Zlatica Masaryková	štafeta 4 x 1/4
3	Ing. Viktória Fedáková	štafeta 4 x 1/4
4	Ing. Jana Kováčová	štafeta 4 x 1/4
5	Ing. Emília Žatková	minimaratón
6	RNDr. Rudolf Zeľo	maratón
7	Ing. Karol Kalinák	inline 20 km
8	Ing. Gabriel Sabo	maratón
9	Ing. Vlastimil Kormoš	polmaratón
10	JUDr. Beáta Mihelyová	minimaratón
11	Jana Novotná	minimaratón
12	Ing. Ján Kaduk	firemný beh
13	Ing. Jaroslav Macej	firemný beh
14	Ing. Slavomír Kmecík	firemný beh
15	Viera Szalontayová	minimaratón
16	Zita Macková	minimaratón
17	Iveta Priehradníková	minimaratón
18	Juliana Oroszová	minimaratón
19	Lýdia Oršulová	minimaratón
20	Ing. Marián Basarab	polmaratón
21	Mgr. Zuzana Fedáková	minimaratón

rok sa aktívne zapojilo do MMM v Košiciach 21 športovcov, zamestnancov spoločnosti. Jeden inline korčuliar a dvadsiati bežci si vyskúšajú svoje sily v rôznych disciplínach od minimaratónu cez firemný beh až po samotný maratón. Celý maratón, ktorého oficiálnu dĺžku ustanovila Medzinárodná atletická federácia (IAAF) v roku 1924 na 42,195 km, si zabehli dvaja vodári: Ing. Gabriel Sabo a RNDr. Rudolf Zeľo. Každý férový športový výkon si zaslúži uznanie.

Uhasili smäd

Nielen vodárenskí bežci, ale všetci maratónci sa počas svojho športového výkonu potrebovali občerstviť. Na to slúžilo v prvú októbrovú nedeľu popri trati niekoľko staníc na osvieženie. Na tretej, ktorá bola na Rastislavovej ulici, osvieženie zabezpečovalo 17 pracovníkov VVS spolu so študentmi či ďalšími

dobrovoľníkmi, ktorí prišli pomáhať. „Počas maratónu tu každoročne rozdáme tisíce pohárov s čerstvou pitnou vodou. Čo je dôležité, sú to papierové, teda ekologické poháre, ktorých následná likvidácia je voči životnému prostrediu oveľa šetrnejšia,“ vysvetľoval pred štartom maratóncov riaditeľ Kočiško. Z rúk vodárenských pracovníkov, ale aj ostatných, ktorí rozdávali, si ekologické papierové poháre naplnené vodou zobralo počas MMM v Košiciach takmer 9 000 bežcov. „Je to každý rok neopakovateľný zážitok, vidíte bežať tých najlepších, len tak prefrčia popri vás, sotva im človek stihne podať pohár vody,“ vysvetľoval riaditeľ Ing. Rudolf Kočiško, ktorý sa na organizácii MMM podieľa pravidelne. „Občas zbadáte v tom dave bežcov známe tváre, ktoré spomalia, lebo potrebujú dúšok chladivej vody na uhasenie smädu. Je to zážitok podávať vodu maratóncom, susedovi, priateľovi, známemu, ktorý zrazu beží popri vás“. „Ja som tú neuveriteľnú športovú atmosféru zažila po prvý raz. Som zo Spišskej Novej Vsi a maratón som videla iba v televízii. Je to fakt obrovská energia a perfektný pocit, keď vidíte tých najlepších bežať popri vás, takmer sa ich môžete dotknúť,“ opisuje atmosféru 25-ročná Dominika, ktorá prišla na košický maratón po prvý raz a hneď pomáhať. Po tých najlepších bežcoch, ktorých pomocníci volajú „gazely“ aj tento rok nasledovali menej zdatní, ale zato vytrvalí bežci. „Zrazu sa prirúti masa ľudí, všetci sú smädni, občas som mal pocit, že keď tomu človeku nepodám vodu, tak to nevydrží,“ vravel po maratóne jeden z pomáhajúcich študentov. „Niekedy vidíte, že ten bežec už nemá veľa

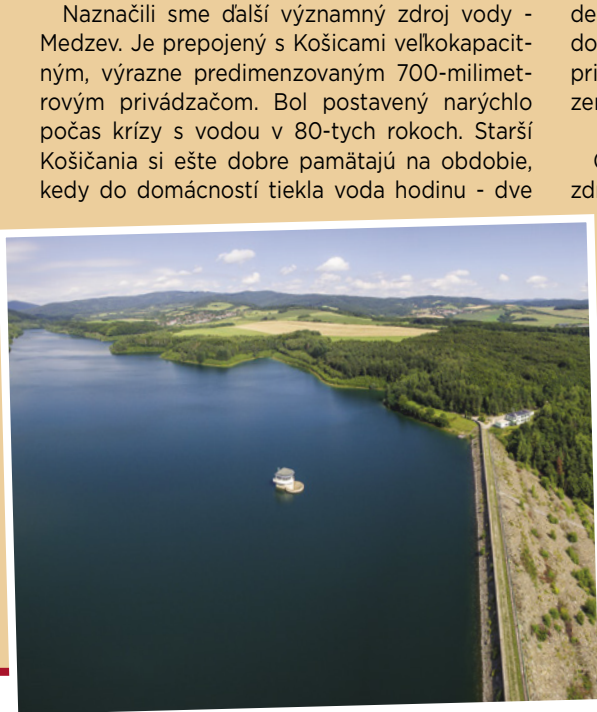
síl, trápi sa, vtedy sa vždy snažíme priamo mu podať pohár s vodou, prípadne ho aj osviežiť postrekom vody, a, samozrejme vždy povzbudíme, aby to vydržal až do cieľa,“ uzavrel rozprávanie o osviežovacej stanici č. 3 Ivan z VVS, ktorý bol pomáhať na maratóne už viackrát. Mokré nohy neprekážali nikomu, lebo stihnúť načerpať tisíce pohárov, rozdať ich na trati priamo bežcom do rúk, to väčšinou končí poriadne mokrymi nohami tých, ktorí vodu rozdávali. **Nie je bar ako bar** Východoslovenská vodárenská spoločnosť však nezabudla ani na divákov, ktorí chodia každoročne v tisícoch povzbudzovať bežcov, či už priamo svojich rodinných príslušníkov alebo jednoducho športovcov, atlétov svetového formátu, ktorí si pravidelne merajú sily v nádhernej, ale náročnej disciplíne, akou je maratónsky beh. Na divákov opäť čakalo zdravé vodné občerstvenie na Komenského ulici vo Vodnom bare. „Ponúkali sme každému hosťovi príjemné občerstvenie z chutnej vody z vodovodu. Kto chcel, mohol si pokojne posediť, oddýchnuť. Vystriedali sa nám vo Vodnom bare snád stovky ľudí, ktorí prišli povzbudzovať maratóncov“, opisala atmosféru pred budovou VVS 18-ročná Sára, ktorá chodí pravidelne pomáhať s rozdávaním vody. Návštevníci Vodného baru dostali navyše tento rok opäť malú pozornosť: zápisník s informáciami o potrebe pitia vody nielen pre športovcov. Na zdravie a na ďalšie úspechy Medzinárodného maratónu mieru v Košiciach.

Foto: archív redakcie

Kolko ľudí, tolko chutí

Aj vám sa už stalo, že keď ste sa napili vody z vodovodu doma, chutila inak ako tá z vodovodu na opačnom konci mesta v práci, na návšteve u rodiny, či u známych? Nuž, kolko ľudí, tolko chutí a voda v Košiciach pochádza z niekoľkých zdrojov, preto môžete mať pocit, že má na rôznych sídliskách rôzne chute. Čo je však podstatné, bez ohľadu na zdroj, z ktorého voda vo vašom pohári práve pochádza, je vždy kvalitná a zdravotne bezchybná. **Vodné zdroje pre Košice a okolie** V súčasnosti je najväčším zdrojom vody pre Košice vodárenská nádrž Starina, pije ju takmer 41 % obyvateľov mesta a okolia, predovšetkým na sídlisku Ťahanovce a čiastočne aj v obci Ťahanovce, ale tam je voda zmiešaná aj z iných

zdrojov. Perličkou určite je, že voda na trase so Stariny do Košíc pri čerpacej stanici Hanušovce prekonáva výškový rozdiel 190 metrov! Do takejto výšky čerpadlá nepretržite prečerpávajú vodu pre Košičanov už desiatky rokov, čo má vplyv aj na cenu. Druhým veľkým zdrojom je nádrž Bukovec, jej podiel na celkovom objeme predstavuje asi 20 % a zásobuje predovšetkým sídlisko KVP. Tretím je Drienovec, avšak po trase do Košíc je množstvo ďalších odberateľov, napr. Moldava nad Bodvou a viacero obcí. Voda z Drienovca priteká do vodojemov na Červenom raku, kde sa mieša s vodou z iných zdrojov - najmä so starinskou, bukoveckou i vodou z medzevského privádzača. Z Červeného raka sa takto premiešavanou vodou zásobujú viaceré sídliská a mestské časti: Terasa, Staré mesto, Juh, Železníky, Barca, Nad jazerom, Krásna, ale aj obce v okolí - Šebastovce, Valalíky, Geča či Čaňa.

Naznačili sme ďalší významný zdroj vody - Medzev. Je prepojený s Košicami veľkokapacitným, výrazne predimenzovaným 700-milimetrovým privádzačom. Bol postavený narychlo počas krízy s vodou v 80-tych rokoch. Starší Košičania si ešte dobre pamätajú na obdobie, kedy do domácností tiekla voda hodinu - dve denne. Situácia sa zmenila až vtedy, keď bola do Košíc privedená voda zo Stariny. Medzevský privádzač momentálne slúži viac-menej ako rezervný zdroj vody pre krízové situácie. Čermeľ - v súčasnosti najstarší využívaný zdroj pitnej vody v Košiciach. Voda z Čermeľa gravitačným potrubím zásobuje nevelkú časť mesta vrátane Komenského ulice a jej okolia. Časť z nej sa zároveň dostáva výtlačným potrubím na kopec Bankov. Zabudnúť nemôžeme ani šiesty veľký zdroj vody pre Košice, sú ním studne pri Hornáde. Je ich viac, ale najvýznamnejším z tejto skupiny je zdroj vody z čerpacej stanice Sokol - Tepličany. Aktuálne slúžia predovšetkým pre zásobovanie obyvateľov Družstevnej pri Hornáde. **Ako to kedysi začalo?** História zásobovania pitnou a úžitkovou vodou na Slovensku je veľmi bohatá. Jeden

Ked' sa médiá pred voľbami rozhodnú vytvoriť kauzy...

Je to verejne známa informácia, že pre prácu novinára existujú určité etické štandardy, ktoré sú zahrnuté v Etickom kódexe Slovenského syndikátu novinárov. Žiaľ, pre niektorých aktívnych novinárov, živiacich sa profesionálne touto prácou, to bude zrejme novinka. Tento Etický kódex SSN hovorí napríklad o tom, že pre prácu novinára sú prvoradá hodnoty osobnej slobody, spravodlivosti a slušnosti. Vo svojej práci sa snaží o presadenie týchto hodnôt v spoločnosti. Hlavnými zásadami, ktorými sa novinár riadi vo svojej práci, sú nestrannosť, vyváženosť, objektivita, poctivosť, česťnosť, pravdivosť, zodpovednosť a dôsledné overovanie faktov. Novinár je povinný dôsledne si overiť každú informáciu, ktorú zverejní. Novinár nezverejňuje žiadne informácie, o ktorých vie, že sú nepravdivé. Na nahrávanie telefonického rozhovoru vopred upozorní...

To je len niekoľko zásad vyňatých z prijaťého Etického kódexu z roku 2011, ktorý by mal každý novinár rešpektovať. Pravidlá sa ale dostávajú často do rozporu so záujmami médií, s jeho politickými preferenciami, s osobnými motiváciami redaktora dostať sa s kauzou na titulku, je to inak finančne hodnotené, zrejma priorita je upútať čitateľa, diváka... veď sledovanosť médií robí čísla...

Novinári dobre vedia, že známe meno rapídne zvyšuje predajnosť, a tak podobné články uverejnia aj stokrát. A verte, že to nemusí byť ani slušné, ani pravdivé, ani overené.... Terčom mediálnych útokov posledných mesiacov sa stal generálny riaditeľ VVS, a.s. a prezident Asociácie vodárenských spoločností Ing. Stanislav Hreha, PhD. a spolu s ním sa v médiách objavovalo aj meno Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti. Začalo to predajom pozemkov

VVS, a.s. developerovi MM Invest, ktorý tam neskôr postavil projekt Park Anička - bytové domy a Ing. Hreha v nich odkúpil byty. Média označili predaj za podozrivý, nevýhodný. O čo presne v medializovanej kauze išlo, sme sa opýtali priamo pána Hreha.

V prvom rade je potrebné odlišiť dve záležitosti, ktoré médiá zámerne spojili a v skutočnosti nijako nesúvisia.

1. Predaj pozemkov VVS. Je potrebné si uvedomiť, že predaj nemôže urobiť generálny riaditeľ. Môžu ho realizovať len akcionári VVS, a.s., ktorí majú zastúpenie v predstavenstve a v dozornej rade. Išlo o pozemok v priemyselnej zóne, ktorý 6 rokov vodárne nevedeli predať. Bol rozdrobený, v podzemí sa nachádzali katakomby s priemerom 1,5 metra z bývalých vrtov. Tie sa museli rozbiť a zasypať a základy nových stavieb sa potom nanovo nákladne pilotovali. Taktiež bolo potrebné zbúrať staré budovy a hangáre a vykúpiť viacero pozemkov od súkromníkov, či ďalších majiteľov.

2. Nákup bytov. Je pravda, že som na svoje meno spolu s viacerými osobami kúpil v Parku Anička neskôr 24 bytov. Tento fakt ale nijako nesúvisí s predajom pozemkov. V čase predaja mal developer dokonca iné plány s pozemkom. Ide o súkromné vlastníctvo, účtovníctvo mám v poriadku. Podnikám od roku 1990, príjmy viem dokladovať, rovnako aj úver, ktorý je na moje meno, ako aj investičné vklady iných osôb, ktoré do toho so mnou vstupovali. Ale nebudem ich predsa predkladať novinárom, bulvárnym médiám len preto, že sa rozhodli o mne písať, a to bez rešpektu a nepravdivo! Redaktorka p. Gécziovej z Korzára som v prvom rozhovore vysvetlil, že aktuálne riešim úver a až po jeho schválení môže nájsť vyznačené záložné právo, úmyselne to však neuviedla. Rešpektuje sa tu právo na osobné vlastníctvo? Nie. Ako súkromnej osobe Vám neostáva nič iné, len čítať o sebe. Že som politik, člen strany, chodím na snemy Smeru, neviem preukázať pôvod svojich zdrojov, nevýhodne som predal pozemky, kupujem ďalší byt a ďalšie a ďalšie klamstvá, na ktoré môžem reagovať trestným oznámením a žalobou a dočkám sa ospravedlnenia po šiestich rokoch súdov???! Nepravdivá bola informácia, že generálny riaditeľ VVS, a.s. je štátny úradník a VVS, a.s. je štátny podnik. Som manažér akciovej spoločnosti, ktorá na svoju činnosť nedostáva dotácie zo štátneho rozpočtu a štátu platí za každý odobratý m³ vody. Rovnako môj plat, ako aj platy

zamestnancov VVS, a.s. nie sú dotované zo štátneho rozpočtu. VVS, a.s. riadne odvádza štátu dane a platí odvody. Z toho jasne vyplýva, že VVS, a.s. nie je štátny podnik a nemá nič spoločné so štátnym rozpočtom napriek tomu, že akcionármi VVS, a.s. sú mestá a obce. Štát nie je zastúpený v žiadnych orgánoch spoločnosti. Po vydaní jedného komentára z pera Petra Schutza, ktorý uvádzal okrem iného aj to, že som člen volebného štábu pána Rašiho, v ktorom som nikdy nebol, že by som mal ukončiť politickú kariéru, ktorú som mimochodom nikdy nezačal, som sa za ním vybral osobne do jeho obľúbenej kaviarne. Pýtal som sa, prečo o mne píše hlúposti. Po krátkom rozhovore sa mi ospravedlnil a priznal, že ho o to požiadal pán Vrábeľ - šéfredaktor Korzára a on na základe predchádzajúceho článku v Korzári napísal komentár bez toho, aby si akékoľvek informácie overil, takže ho toto tvorivé majstrovstvo stálo 15 minút práce... Skúsenosti s vymáhaním práv vo vzťahu k médiám ukazujú, že si naozaj roky počkáte na ospravedlnenie. S denníkom Pravda sa VVS, a.s. dopracovala k ospravedlneniu v súdnom spore začatom v roku 2004 až v roku 2010. Ako súkromná osoba sa už 4 roky súdim s denníkom Korzár a po vyjadrení Krajského súdu to vyzerá tak, že sa už dočkám ospravedlnenia...

Zvolali ste dozornú radu ako kontrolný orgán VVS, a.s., aby preskúmala medializované informácie o „podozrivom“ predaji pozemkov VVS.

V stanovisku DR VVS, a.s. sa uvádza: „Dozorná rada analyzovala všetky komplexne dodané podklady týkajúce sa predaja predmetných pozemkov.

Skúmanie preukázalo, že predaj nepotrebného majetku v priemyselnej zóne bol realizovaný od roku 2008 a obchodná zmluva bola uzavretá v roku 2014. Predaj prebiehal v súlade so zákonom, na základe rámcovej obchodnej dohody a následne kúpno-predajnej zmluvy, podľa presne stanovených pravidiel spoločnosti na odpredaj nepotrebného majetku, po predchádzajúcom súhlase predstavenstva a dozornej rady spoločnosti. Cena bola stanovená podľa znaleckého posudku, vysoko nad rámec jeho účtovnej hodnoty. V príslušnej lokalite bolo v tom čase predaných developerovi viac pozemkov vo výrazne nižšej cene.

Pozemky v termíne zmluvného predaja v priemyselnej zóne boli zaťažené podzemnými šachtami dvoch nevyužívaných vodných zdrojov „studňa Mier RH3 a studňa pri Hornáde III a ich ochrannými pásmami.

Rámcová obchodná dohoda s kupujúcim zahŕňala z dôvodu ucelenosti parciel aj predaj pozemkov, ktoré patrili Mestu Košice a stáli na nich stavby patriace Slovenskému vodohospodárskemu podniku, š.p., preto ich musela vodárenská spoločnosť odkúpiť od týchto subjektov a následne predať developerovi. Pozemky a stavby boli predané developerovi za tú istú sumu, ako boli zakúpené. Pri nakladaní s pozemkami a ich odpredaji nedošlo k žiadnym pochybeniam zo strany vedenia VVS.

Výsledky skúmania preukázali, že generálny riaditeľ konal nepopierateľne v prospech spoločnosti VVS, a.s. a podozrenia médií, že využil predaj pozemkov v osobnom záujme považuje dozorná rada za zámerne vykonštruované a nepravdivé.“

VVS, a.s. vediete dlhé roky, spoločnosť za ten čas rozkvitla, prešla rozsiahlou

modernizáciou. V slovenskom kontexte je oceňovaná za očividné progresy. Aké úspechy si Vy najviac ceníte?

Môžem bez obáv povedať, že VVS, a.s. je najlepšia slovenská vodárenská spoločnosť. Zo skutočne zaostaleho štátneho podniku sme vodárne transformovali na modernú spoločnosť, ktorá je technicky výborne vybavená a je o ňu reálne veľký záujem doma aj v zahraničí. Som spokojný, že spoločnosť odolala tlakom a akcionári si udržali túto spoločnosť v majetku. Nič nehovorí o prograse lepšie ako fakt, že za 14 rokov sme zdvojnásobili účtovnú hodnotu VVS, a.s.. Vybudovali sme tisíce kilometrov nových vodovodov a kanalizácií a zmodernizovali a postavili nové čistiare odpadových vôd a úpravne vôd. Dnes sa už obyvatelia východu Slovenska nemusia obávať nedostatku vody, pretože sme vodu zo Stariny, okrem iných okresov, dotiahli až do okresu Trebišov. Som pyšný na fakt, že aktuálnych 2 071 zamestnancov pracuje dôstojne v zrekonštruovaných priestoroch s najnovším technickým vybavením. Napíňa ma hrdosťou aj to, že si postupne uvedomili, že naša vodárenská spoločnosť je zákaznícky orientovaná a musí vychádzať predovšetkým v ústrety našim zákazníkom, odberateľom.

Ste prezidentom Asociácie vodárenských spoločností (AVS), ktorú ste v čase jej vzniku aj osobne spoluzakladali. Aké výzvy riešia vodárenské spoločnosti koncepcne - celoslovensky?

V stave intenzívneho riešenia s ministerstvom životného prostredia je zvyšovanie pripojenia nehnuteľností na kanalizáciu. Stále máme v rámci EÚ čo doháňať. Odpadová voda nesmie končiť na poliach a v potokoch, ale v čistiarnach odpadových vôd. Na vybudovanie kanalizácie v každej obci sú potrebné vysoké finančné prostriedky, hovoríme o miliardách eur. Je rozpracovaný projekt výstavby malých čistiarní odpadových vôd, ktoré sa vybudujú v obciach, kde nie je kanalizácia a v okruhu 10 km sa budú splašky zväždať do týchto čistiarní. Budú prispôsobené na prijímanie odpadu z domových žump, aj na postupné budovanie kanalizácie. To je riešenie pre každú obec v záujme zachovania čistého životného prostredia pre ďalšie generácie. Naša práca zaujala aj svetové odborné kruhy, o čom svedčí aj pozvanie prednášať na celosvetovej odbornej konferencii WATEC, ktoré som dostal od prezidenta tejto významnej výstavy a považujem ho za hlboké odborné uznanie našej činnosti v oblasti ochrany vôd a životného prostredia.

AVS má veľký záujem o presadenie dvojzložkovej ceny. Čo to pre nás obyvateľov znamená?

Dvojzložková cena pre nás predstavuje stále aktuálny projekt. Pre obyvateľov znamená predovšetkým spravodlivé rozdelenie nákladov za vodné a stočné, a to je dôležité. Rovnako ako pri elektrine a plyne nie je dôvod, aby ste platili za niekoho iného, ak sa to dá vyriešiť. Prvý pokus o dvojzložkovú cenu nevyšiel, pretože sa do tejto témy dostali novinári, ktorí ju nepochopili. Nepochopili ani jej podstatu férovosti, vstúpila do hry politika, z diskusie o nej sa vytratil odborníci. Je to škoda, pretože na Slovensku by už mohla fungovať spravodlivá vec, ktorá je v iných krajinách samozrejmosťou. Aj stáli platitelia vodného, ktorí napríklad bývajú v bytových domoch a ktorých je najviac, by už nedoplácali za nulových odberateľov.

z prvých verejných vodovodov vznikol aj na východe krajiny, išlo o jednoduché vodovodné potrubie vybudované z borovicových kmeňov v dĺžke 6 000 metrov v roku 1423 pre mesto Bardejov. Masívny rozvoj budovania verejných vodovodov nastal na prelome 19. a 20. storočia. V tom čase vznikli vodovody v Košiciach, Prešove a v Rožňave, neskôr pribudli v Slanci, Humennom a v Michalovciach. Zároveň sa začalo aj s výstavbou odtokovej, teda kanalizačnej (stokovej) siete.

Modernizácia infraštruktúry, nárast počtu obyvateľov miest, rozvoj priemyselnej výroby v 50-tych až 60-tych rokoch 20. storočia viedli k ďalšiemu intenzívnemu budovaniu vodovodných a kanalizačných prepojení. Nedostatok podzemnej vody, resp. prírodných vodných zdrojov v okolí mesta Košice viedol k vybudovaniu vodárenskej nádrže Bukovec,

v 80-tych rokoch zase nádrže Starina, ktorá je najdôležitejšou zásobárňou pitnej vody nielen pre Košice, ale pre celé východné Slovensko.

Predchodcom dnešnej Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s. boli od roku 1966 Východoslovenské vodárne a kanalizácie, š.p.. Boli schválené štatútom Ministerstva lesného a vodného hospodárstva bývalej Československej socialistickej republiky a krajských orgánov. Sídlo sa stali Košice, vtedajší štátny podnik mal pôsobnosť pre celý východoslovenský kraj. V roku 2003 však došlo k transformácii spoločnosti a rozhodnutím ministerstva pre správu a privatizáciu vznikla VVS, akciová spoločnosť s deviatimi závodmi, ako ju poznáme dnes.

Foto: archív redakcie

O MESTE, KTORÉ ZNAMENÁ DOMOV

Primátor mesta Richard Raši o tom, ako sa za 7 rokov podarilo zmeniť Košice

V Košiciach sme spoločne dosiahli za sedem rokov mnoho veľkých úspechov. Vymenujem aspoň tie najväčšie a v chronologickom poradí. Myslím, že najlepšie dokumentujú významnú zmenu, ktorou Košice vďaka týmto úspechom prešli.

Úspešné MS, zbúrané strašidlo, Košice v prestížnych médiách

V roku 2011 Košice úspešne zvládli organizáciu prestížneho svetového podujatia – Majstrovstiev sveta v ľadovom hokeji IIHF. Zahraniční odborníci boli vyhodnotení lepšie ako Bratislava. V roku 2012 sme zbúrali skelet Kongresového centra na náklady vlastníka, ktorý nechal dlhé roky túto stavbu chátrať a hyzdiť centrum Košíc, skelet pôsobil na ľudí ako architektonické strašidlo. V tom istom roku boli Košice spopagované v prestížnych svetových médiách ako žiadne iné mesto na Slovensku – o Košiciach informovali napríklad CNN, BBC, Le Monde, Guardian, Frankfurter Allgemeine Zeitung a cestovateľské portály BudgetTravel a Lonely Planet.

Rozlietané Košice, prepojené s celým svetom

Od roku 2013 do roku 2016 sa podarilo doslova rozlietať Košice a leteckými spojeniami ich otvoriť celému svetu. Začalo to linkou do Lutonu, pokračovalo v minulom roku otvorením pravidelnej leteckej linky Košice – Varšava, ktorá ponúkla letecké spojenie nášho mesta vďaka časovo nenáročným prestupom vo Varšave do Londýna, Štokholmu, Frankfurtu, Paríža, Bruselu, Düsseldorfu a ďalších európskych

miest, ale aj do USA, Kanady, Japonska a Číny. V tom istom roku sa začalo pravidelne lietať z Košíc do Istanbulu a odtiaľ s pohodlnými prestupovými časmi ďalej do Johannesburgu, Singapuru, Hong Kongu, Bangkoku a Los Angeles. V roku 2017 boli otvorené dve ďalšie nové letecké linky z Košíc do Kolína a Tel Avivu.

Vynovené kultúrne stánky s puncom jedinečnosti

V roku 2013 sme dokázali v Košiciach úspešne dokončiť dvojročné prípravy realizácie projektu Európske hlavné mesto kultúry, ktorý znamenal pre Košice dokončenie dvadsiatich investičných projektov a zorganizovanie stoviek umeleckých a kultúrnych podujatí. 60 miliónová investícia do kultúrnej infraštruktúry, premena schátraných nehnuteľností na moderné kultúrne stánky, či najväčšia rekonštrukcia a revitalizácia mestských parkov znamenali veľký krok v premene mesta na európsku kultúrnu metropolu. Košice majú od roku 2013 najmodernejšie kultúrne centrum na Slovensku – Kasárne/Kulturpark, prvú halu umenia na Slovensku – Kunsthalle, bývalé výmenníky na sídliskách premenené v rámci projektu SPOTs na kultúrne komunitné centrá, zrevitalizovaný mestský park, Košický hrad a ďalšie krásne projekty.

Návštevnosť Košíc z roka na rok rastie

Košice sa v roku 2015 stali prvou európskou destináciou s titulom Európske hlavné mesto kultúry, ktorá do dvoch rokov prekonala čísla návštevnosti z roku, kedy mala tento titul. Kým v roku 2013 sme zaznamenali v našom meste takmer 310 000 prenocovaní, v roku 2015 sa počet prenocovaní zvýšil na viac ako 337 000, v minulom roku ich bolo viac ako 400 000.

Najväčšia investícia do MHD v novodobých dejinách mesta

Od roku 2012 do konca roka 2018 bude v Košiciach investovaných do

modernizácie mestskej hromadnej dopravy celkovo 250 miliónov eur, čo je pre ilustráciu viac ako 10,5 miliardy slovenských korún. Je to historicky najväčšia investícia v novodobých dejinách nášho mesta financovaná z eurofondov, rozpočtu mesta a vlastných zdrojov Dopravného podniku mesta Košice (DPMK). Jej súčasťou je modernizácia električkových tratí a uzlov, zakúpenie 122 nových autobusov, 33 električiek, 14 elektrobusov a jedného minibusu v celkovej hodnote takmer 80,5 miliónov eur. Na tento rok je naplánovaná kúpa ďalších 13 nových električiek za takmer 19 miliónov eur.

Najlepšie Európske mesto športu

Košice boli vyhlásené v roku 2016 za Najlepšie Európske mesto športu, pretože Košičanom sa podarilo dosiahnuť v tomto roku obdivuhodné čísla. Uskutočnilo sa počas neho 600 športových podujatí, z toho 371 aktívnych, do ktorých sa mohli ľudia zapojiť a 229 pasívnych, ktorých sa mohli zúčastniť ako športoví fanúšikovia. Počet športujúcich ľudí v Košiciach stúpol za rok o 16 %. Kým v roku 2015 ich bolo 25 %, v roku 2016 stúpol počet športujúcich na 41 %. Celkovo sa na podujatiach v minulom roku predstavilo 601 535 účastníkov, z toho 300 844 bolo aktívnych a 300 691 pasívnych. V porovnaní s rokom 2015 sme zaznamenali v minulom roku 100-percentný nárast nových športových podujatí.

Kúpalisko ČH, ART Film Fest a EYOF

V roku 2016 sme otvorili zrekonštruované a zmodernizované legendárne kúpalisko ČH a do Košíc priťahli najúspešnejší festival na Slovensku – Art Film Fest. V tom istom roku Košice získali ako prvé mesto

na Slovensku právo zorganizovať v roku 2021 letný Európsky olympijský festival mládeže EYOF, ktorého sa zúčastní vyše 4 000 mladých športovcov z celej Európy.

Košice budú aj naďalej svetové

V tomto roku sa Košice uchádzajú o zisk prestížneho svetového titulu UNESCO Creative City of Media Arts 2018. Naše mesto je pripravené prioritne smerovať svoje aktivity na podporu kreatívnych odvetví a kultúry – najmä na prepojenie digitálnych techník s kreatívnym sektorom. Dodávam už len, že Košice v najbližších rokoch zorganizujú dve prestížne svetové podujatia – v roku 2019 Majstrovstvá sveta v ľadovom hokeji IIHF a v roku 2020 Majstrovstvá sveta v orientačnom behu.

Najväčšia zmena, ktorou Košice prešli? Začali naplno žiť

Košice sa stali moderným, životom pulzujúcim mestom s bohatým spoločenským, kultúrnym a športovým dianím. V Košiciach si je z čoho vyberať. Festivaly, vernisáže, výstavy, koncerty, vystúpenia, konferencie, oslavy, prehliadky, predstavenia, kultúrne programy a rôzne zaujímavé podujatia sa tu konajú po celý rok. Návštevnosť a obľúbenosť osláv Dňa mesta Košice, Košických rozprávkových Vianoc, Gurmán Festu, Košických slávností vína, Art Film Festu a ďalších akcií pre širokú verejnosť stúpa medzi obyvateľmi aj návštevníkmi mesta, ktorí dokážu vytvoriť

v Košiciach skutočne neopakovateľnú atmosféru. Košice skrátka začali naplno a dynamicky žiť a to je najväčšia zmena, akú sme tu za ostatné roky zaznamenali.

Foto: archív mesta Košice

Čo sa skrýva za odstránením poruchy

Poruchy na vodovodnom a kanalizačnom potrubí sú napriek snahe vodárov častým problémom všetkých odberateľov. Pitná voda je pre nás samozrejmosťou, preto ťažko znášame jej odstávku. Čo všetko je za odstraňovaním poruchy, nám priblíži **Ing. Ivan Dubovský**, výrobný námestník riaditeľa VVS, a.s., závodu Košice.

S kolkými poruchami ročne musí zápasíť Východoslovenská vodárenská spoločnosť, závod Košice?

Závod Košice odstraňoval v minulom roku 1 718 porúch na vodovodoch a kanalizáciách. Pri poruchách rozlišujeme tie, pri ktorých dochádza k úniku vody a pri ktorých k úniku nedochádza. Pre našich odberateľov je najpodstatnejšie delenie na poruchy, pri ktorých je potrebná odstávka vody odberateľov a pri ktorých odberatelia odstavení nebudú.

Čoho sa poruchy najčastejšie týkajú?

Poruchy na vodovodoch a kanalizáciách vznikajú najčastejšie sadaním zeminy, ktorá tlačí na uložené potrubie v zemi a tlakom ho poškodí. Častou príčinou porúch je i kvalita, resp. „dožitie“ potrubia (pri pitnej vode korózia oceľových potrubí, pri odpadovej vode praskanie starých betónových a kameninových potrubí). Príčinou porúch pri kanalizácii býva aj vrastanie koreňových sústav nelegálne vysadených drevín nad kanalizačným potrubím. V neposlednom rade potrubia poškodzujú aj občania a organizácie pri rôznych výkopových prácach.

Aký je postup pri nahlásení poruchy?

Postup je vždy rovnaký. Aj keď poruchu zistíme my, aj keď ju nahlási cudzia osoba. Poruchu vždy preveria naši pracovníci a ak je to možné, na mieste ju odstránia. Ak nie je možné poruchu na mieste odstrániť a únik vody ohrozuje zdravie, životy

alebo majetok, zabezpečíme odstavenie poruchového úseku. Rozlišujeme poruchy výkopové a tie, pri ktorých vieme poruchu odstrániť bez výkopov (zvyčajne sú to poruchy v armatúrnych a vodomerných šachtách). Pred uskutočnením výkopov je nutné vopred zabezpečiť zakreslenie a vytýčenie iných inžinierskych sietí v mieste výkopu. Samozrejme, na mieste poruchy sa snažíme vždy zabezpečiť cisternu s pitnou vodou. Pri výkopovej poruche je nutné takmer vždy spolupracovať s inými orgánmi, organizáciami alebo samotnými občanmi (spolupráca nie je potrebná, ak sa porucha vyskytne na našom pozemku, kde nie sú iné inžinierske siete). Takmer všetky podzemné potrubia a armatúry verejných vodovodov a kanalizácií sú umiestnené na pozemkoch, ktoré nepatria VVS, a.s.. V rámci dodržiavania platnej legislatívy musíme spolupracovať s vlastníkom pozemku a s vlastníkmi (správcami) inžinierskych sietí situovaných v mieste poruchy.

Čo v prípade, keď je nahlásených viacero porúch naraz? Ktorá porucha má prednosť?

Ak je porúch viac, ako vieme s našimi kapacitami súčasne odstrániť, prednosť majú zvyčajne poruchy, kde je odstavená dodávka vody alebo odvádzanie odpadovej vody. Prihliadame pritom na skutočnosť, či sú to poruchy, kde sú naši prioritní odberatelia (nemocnice a zdravotnícke zariadenia, školy, a pod.), kde je odstavené väčšie množstvo odberateľov a kde porucha ohrozuje zdravie, životy a majetok.

Kolko pracovníkov je potrebných na opravu porúch a ako dlho to v priemere trvá?

Každá porucha je špecifická. Niekedy stačia na opravu poruchy dvaja pracovníci (oprava domovej vodovodnej prípojky vo vodomernej šachte). Pri oprave potrubí

väčších dimenzií alebo v náročných podmienkach je potrebných oveľa viac pracovníkov (napr. žeriavnik, bagrista, vodič fekálneho vozidla, vodič nákladného vozidla, montéri a kopáči). Rovnako aj dĺžka doby opravy poruchy závisí od viacerých podmienok. Niekedy stačí na opravu pol hodina, vo výnimočných prípadoch viac ako jeden deň. V priemere opravíme poruchu do piatich hodín.

Ako rýchlo dokážete reagovať na ohlásenú poruchu?

Na ohlásenú poruchu reagujeme okamžite. Zvyčajne vysielame na miesto poruchy našu zásahovú jednotku z nonstop dispečingu.

Kde sa môžu zákazníci, bežní odberatelia, dozvedieť o poruchách?

O poruchách, resp. o odstávkach vody z dôvodu poruchy alebo pri plánovanej údržbe sa môžu dozvedieť odberatelia na našej webovej stránke www.vodarne.eu v sekcii „Havárie/obmedzenia“. Informácie im tiež poskytnú pracovníci na nonstop dispečingu.

Stretávate sa často s negatívnymi reakciami odberateľov? Ak áno, čoho sa týkajú?

Negatívne reakcie spotrebiteľov nie sú pri odstávkach vody výnimočné. Odberatelia sú zvyknutí, že pitná voda je k dispozícii 24 hodín denne. Pri odstávkach vody sa nájdu nespokojní jednotlivci, ktorým nevyhovuje odstávka vody, rýchlosť opravy poruchy, čas, kedy sa porucha odstraňuje, čas a miesto pristavenej cisterny s náhradným zásobovaním vodou, vypúšťanie množstva vody pri preplachovaní potru-

bí po odstránení poruchy a rôzne ďalšie veci. Najviac negatívnych reakcií si vypočujú naši dispečeri alebo priamo pracovníci odstraňujúci poruchu.

Nájdu sa aj odberatelia, ktorí Vám za Vašu prácu poďakujú a pochvália ju?

Registrujeme aj kladné reakcie na našu prácu. Najviac ocenení našej práce pri odstraňovaní porúch je počas nepriaznivých klimatických podmienok. Je ich menej ako záporných reakcií, pretože dnes naši odberatelia považujú za prirodzené neobmedzované zásobovanie pitnou vodou a tiež odkanalizovanie a čistenie odpadovej vody. Všetky relevantné podnety (kladné, ale hlavne záporné) sa snažíme využiť pri skvalitnení nami poskytovaných služieb.

Foto: archív redakcie

Čo nepatrí do kanalizácie

Pustili ste v kuchynskom dreze teplú vodu, beriete do ruky špinavý tanier, saponát, špongiu na umývanie a robíte to, čo už mnohokrát predtým. Možno ste niečo práve vyliali do domáceho WC, periete, umývate auto doma v garáži, maľujete, používate chemické prípravky, či len tak likvidujete olej, lieky, vylievate, vysypate, vyhadzujete... Jednoducho likvidujete zbytočný odpad cez kanalizáciu. Napadlo vám už pri rôznych domácich, často nepríjemných činnostiach, čo všetko do kanála nepatrí?

Asi väčšina z nás si už uvedomuje, že nebude splachovať či vylievat cez umývadlá rôzne chemikálie, farby, laky či lieky. Rozhodne sem nepatria látky spôsobujúce nadmerný zápach alebo možnosť vzniku infekcie, rádioaktivity, umelé hnojivá, ropné materiály a tuky, ďalej predmety z dreva, dróty, plechy, stavebný odpad, plastové a gumové produkty, textilné produkty (napr. dámske pančuchy) a iné tkaniny, lieky, odpady zo záhrad, hygienické potreby (napr. dámske hygienické potreby), ale ani zvieracie fekálie, cigaretové ohorky a pod.

Čo však so zaschnutými zvyškami? V žiadnom prípade by sme nemali splachovať do odtoku rôzne potraviny. Z domácností sa do verejnej kanalizácie môžu vypúšťať len splaškové vody zo sociálnych zariadení a drezov. Zvyšky jedál v kanalizácii lákajú potkany a rôzne druhy hmyzu.

Tuhý potravinový odpad v kanalizácii môže pri spláchnutí kanalizáciu upchať, čo následne spôsobí vytopenie objektu a haváriu. Navyše, zvyšky jedla môžu v kanalizácii ďalej hniť a spôsobovať zápach a výbušnosť plynov, ktoré môžu prenikať späť do vnútra bytu, či domu.

STARAJME SA O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Mestské čistiarnie odpadových vôd (ČOV) sú mechaniko-biologické. Na čistení odpadových vôd sa podieľajú rôzne druhy mikroorganizmov, ktoré sa nachádzajú v aktivovanom kale v aktivačných nádržiach ČOV. Mikroorganizmy sú však veľmi citlivé na prítomnosť látok, ktoré do odpadových vôd nepatria. Dôsledkom je až úplná strata čistiacej schopnosti mikroorganizmov a ich odumretie. Dochádza ku kolapsu ČOV a počas tohto obdobia je znížená kvalita čistenia odpadových vôd vypúšťaných do recipientu, čo negatívne vplyva na životné prostredie.

MÝTY o vode

POKOJNE JU MÔŽEME PIŤ

D ô k a z o m toho, že na S l o v e n s k u máme kvalitnú

vodu z vodovodu, je podľa hygienikov z Regionálneho úradu verejného zdravotníctva skutočnosť, že vodou prenosné ochorenia sa u nás prakticky vôbec nevyskytujú.

Voda je vo svojej podstate krištáľovo číra priehľadná tekutina bez farby, chuti či zápachu. Aj tak sa občas stretneme s tým, že z vodovodného kohútika nám vytečie voda s bielym sfarbením alebo hrdzavej farby.

ŠUMÍ A JE BIELA? VŠETKO JE V PORIADKU

Napustili ste si vodu do pohára a máte pocit, že vám do nej ktosi hodil šumivú tabletku. Voda zbelela a šumí. Prvé, čo vám napadne, je to, že voda je prechlórovaná. OMYL! Biele sfarbenie vody je spôsobené nasýtením vody vzduchom. Stáva sa to vtedy, keď dôjde ku kontaktu studenej vody z verejného vodovodu s teplejšími vnútornými rozvodmi v dome alebo pri oprave vodovodného potrubia, kedy sa do siete dostane vzduch. Vtedy vzniká množstvo drobných bubliniek rozptýlených vo vode, ktoré môžu vytvárať dojem výrazne bielej farby vody.

Biele zafarbenie vody spôsobené nasýtením vody vzduchom však nášmu zdraviu nijako neškodí a nemá žiadny vplyv na jej kvalitu. Stačí nechať vodu v pohári pár sekúnd odstáť a bude opäť krásna krištáľovo priehľadná.

CHLÓR JE V TOM NEVINNE

Čiže žiadna prisypaná chémia či chlór. Chlór je v tom skutočne nevinne. Naopak, má neoceniteľné účinky na to, že pijeme kvalitne upravenú vodu vhodnú pre naše zdravie. Je to hlavný prostriedok, ktorým sa voda dezinfikuje a vďaka tomu ju môžeme bez obáv piť. Upravená voda v našich domácnostiach nespôsobuje problémy dospelým ani deťom, či dokonca dojčencom.

Ako to s tým chlórrom v skutočnosti je? Limit pre dávkovanie chlóru v pitnej vode stanovila Svetová zdravotnícka organizácia (WHO). Vodárenské spoločnosti na Slovensku vrátane VVS, a.s. používajú na dezinfekciu prostriedky na báze chlóru (plynný chlór alebo roztok chlórnanu sodného). V distribučnej sieti v pitnej vode je stanovená koncentrácia do 0,3 mg/l, spodná hranica stanovená nie je.

KEĎ TEČIE HRDZAVÁ

Pustili ste si vodu z vodovodu a tečie hrdzavá či žltohnedá. Nie je to síce zdravie ohrozujúca situácia, určite nám však takto zafarbená voda môže viac skomplikovať život, ako vzduchové bublinky. Ide pritom najmä o domáce spotrebiče.

Hrdzavé zafarbenie spôsobujú častice oxidu železa. Tie vznikajú koróziou vnútorných stien liatinového alebo oceľového potrubia. Za normálnych okolností sa tieto častice usádzajú na stenách potrubí, kde tvoria inkrusty a do pitnej vody sa neuvoľňujú. V dôsledku tlakových nárazov však môže náhle dôjsť k ich uvoľneniu. Najčastejšie sa to stáva pri odstraňovaní porúch na sieti, pri údržbe potrubí a rozvodov, prípadne aj pri nerovnomernom odbere vody.

Vodári majú jednu zásadu, akonáhle dôjde na sieti k odstávke pitnej vody na určitom úseku, napríklad v dôsledku poruchy, hneď po jej odstránení kontrolujú kvalitu vody. Robia tak vždy, hoci hrdzavé sfarbenie vody spôsobené zvýšeným obsahom železa nepredstavuje ohrozenie zdravia. Povolená medzná hodnota železa pre pitnú vodu je 0,2 mg/l.

Zvýšený výskyt železa môže negatívne ovplyvniť chuť vody. Väčšie nepríjemnosti však môže spotrebiteľovi spôsobiť pri praní, bielizni sa môže zafarbiť, taktiež môže dôjsť k zafarbeniu sanitárnej keramiky, prípadne sa môžu zaniest dýzy kávovaru, rýchlovarnej kanvice, umývačky riadu či iné spotrebiče.

Ako si poradiť s hrdzavou vodou? Jednoducho - nechať ju odtiecť. Pokiaľ by tento stav trval príliš dlho, je potrebné obrátiť sa na call centrum VVS, a.s., kde vám poradia.

Prečo dvojzložková cena?

Cena vodného a stočného je vždy zaujímavou témou, lebo sa týka každého občana. Odberateľ platí v súčasnosti za dodané množstvo pitnej vody a odvedené množstvo odpadovej vody tzv. jednozložkovú cenu. Znamená to, že koľko vody odoberie, resp. odvedie, za toľko aj zaplatí. Na prvý pohľad sa to zdá ako spravodlivá platba za vodu. V skutočnosti jedni doplácajú za druhých, čo nie je veľmi fér. Čo by mohlo byť spravodlivým riešením a za čo vlastne platí spotrebiteľ pri vode?

Pozrime sa na nehnuteľnosti, ktoré vodu neodoberajú alebo ju odoberajú len v minimálnom množstve. Ich faktúra za odber vody je nulová/minimálna. Medzi takéto nehnuteľnosti môžeme zaradiť staré opustené domy, nevyužívané alebo málo využívané chatky či rekreačné zariadenia. Do tejto skupiny patria aj nehnuteľnosti, kde voda z verejného vodovodu slúži len ako dodatočný, záložný zdroj, keďže odberateľ má a využíva vlastný zdroj pitnej vody (studňu). Faktom je, že vodárenské spoločnosti majú aj pri odberných miestach s minimálnym odberom isté fixné náklady. Patria sem napríklad náklady na realizáciu a na prevádzku vodovodnej, kanalizačnej prípojky a kontrolu odberného miesta, realizáciu odpočtu meradla inštalovaného na odbernom mieste, vystavenie faktúry, zabezpečenie meradla, výmena meradla,

náklady na udržiavanie kapacity vodných zdrojov, úpravní vôd a čistiarní odpadových vôd.

Zjednodušene povedané, keďže sú pripojení na verejný vodovod a kanalizáciu, pracovníci vodární sa o odberné miesto musia starať a zároveň týmto odberateľom pravidelne zabezpečovať pitnú vodu. Kedykoľvek by títo odberatelia otočili vodovodným kohútikom, tiekla by im z neho kvalitná čistá pitná voda.

Kto zaplatí náklady na prevádzku odberného miesta, kde faktúra je nulová/minimálna?

Náklady znášajú vodárenské spoločnosti a pravidelní odberatelia, ktorí ich hradia vo svojich mesačných poplatkoch. A to už nie je veľmi spravodlivé. Vodárenské spoločnosti sa preto usilujú zaviesť spravodlivejší systém prerozdelenia nákladov medzi všetkých odberateľov, ktorí sú pripojení na verejný vodovod, resp. verejnú kanalizáciu. Správnym riešením by malo byť zavedenie dvojzložkovej ceny, čím by sa odstránili krížové dotácie medzi odberateľmi.

Čo by sa zmenilo pri zavedení dvojzložkovej ceny?

Každý, kto má vodovodnú prípojku, aj ten s nulovým/minimálnym odberom, by platil fixný poplatok. Ten by zahŕňal všetky náklady, ktoré má prevádzkovateľ s prípojkou a zabezpečením pitnej vody pre danú domácnosť. Druhú časť by tvorila variabil-

ná zložka, t.j. reálna spotreba vody v m³. Dvojzložková cena vody teda zabezpečí spravodlivejšie podieľanie sa všetkých odberateľov na celkových nákladoch a pre pravidelných odberateľov vody je zavedenie dvojzložkovej ceny dokonca výhodné. Pri zmene na dvojzložkovú cenu budú platiť viac len odberatelia, ktorí nehnuteľnosť využívajú len sezónne alebo ju nevyužívajú vôbec. Zmena sa nedotkne bežných odberateľov.

Dvojzložková cena a médiá

Téma zavedenia dvojzložkovej ceny nie je žiadnou novinkou, pretože už raz zavedená bola. **1. augusta 2016 zverejnil Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ÚRSO) vyhlášku č. 225/2016 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia výroby, distribúcie a dodávky pitnej vody verejným vodovodom a odvádzania a čistenia odpadovej vody verejnou kanalizáciou.** Súčasťou regulačnej politiky na obdobie 2017 - 2020 v oblasti cenovej regulácie pri výrobe, distribúcii a dodávke pitnej vody verejným vodovodom a odvádzaní a čistení odpadovej vody verejnou kanalizáciou bolo zavedenie dvojzložkovej ceny. Návrh výpočtu dvojzložkovej ceny bol uvedený v spomínanej vyhláške.

Na základe rôznych faktorov, medzi ktorými boli aj mätúce informácie uverejnené v rôznych médiách, sa ceny vrátili na úroveň roka 2016. Dvojzložková cena bola zrušená. Verejnosti je táto téma ešte stále

cudzia a úplne jej nerozumie, čo vyplynulo z výsledkov ankety. Len asi polovica opýtaných vedela o tom, že vodárenské spoločnosti majú náklady aj s domácnosťami, ktoré vodu neodoberú, ale majú zavedenú prípojku. Ešte menej respondentov vedelo, že tieto náklady financujú pravidelní odberatelia. Odmietanie dvojzložkovej ceny vychádza najmä z nepochopenia jej hlavnej filozofie a nedostatočnej informovanosti verejnosti.

Keď to nebude teraz, bude to musieť byť neskôr. Zavedením dvojzložkovej ceny sa celkové tržby vodárov nezvýšia. Pôjde len a len o spravodlivejšie rozdelenie cien vodného a stočného medzi zákazníkmi vodárenských spoločností a zosúladienie s predpismi v iných sieťových odvetviach. Dvojzložková cena platí pri platbe za plyn a elektrinu už dlhé roky. Každá nehnuteľnosť, ktorá je napojená na elektrinu a plyn, platí za svoj odber aj za náklady spojené s napojením sa na sieť (mesačná platba za odberné miesto). Platba za elektrinu a plyn teda pozostáva z variabilnej zložky, ktorá závisí od množstva spotrebovanej elektriny či plynu (cena za jednu kWh odobranej elektriny alebo plynu v príslušnom pásme x reálna spotreba) a fixnej zložky, ktorá je stanovená individuálne v závislosti od objednaného množstva a denného maximálneho odberu na jedno odberné miesto.

Foto: archív redakcie

Šťavnatý RECEPT čokoládovo-orechový koláč

Ingrediencie:

Cesto: 5 vajec (celých), 1 hrnček kryštálového cukru, štipka soli, 2/3 hrnčeka oleja, 1 hrnček polohrubej múky, 1 kypriaci prášok do pečiva, 2/3 hrnčeka mletých vlašských orechov, 1/3 hrnčeka kakaa, 1/2 hrnčeka uvarenej osladenej kávy.

Poleva: 175 ml šľahačkovej smotany, 200 g čokolády na varenie, 1 PL masla. Na potretie koláča džem (marhuľový alebo ríbezľový).

Postup: Vo väčšej miske si rozšľaháme celé vajcia s cukrom a štipkou soli. Do vyšľahaných vajec prilejeme olej a prešľaháme. Múku si zmiešame s práškom do pečiva a vmiešame do mokrej zmesi. Prispeme orechy zmiešané s kakaom a vmiešame do zmesi. Hotové cesto vylejeme na pekáč a pečieme pri 180° C asi 20 - 25 minút. Uvaríme silnú kávu a poriadne ju osladíme. Hotový upečený koláč ešte horúci pokropíme kávou. Po vychladnutí potrieme džemom. Na záver koláč polejeme polevou.

Príprava polevy: necháme zovrieť šľahačku a vriacu ju vlejeme na polámanú čokoládu v miske. Necháme asi 10 minút odpočívať a potom so stierkou pomaly miešame, pokiaľ nám nestuhne. Do hotovej polevy vmiešame maslo a vylejeme na koláč.

TEST

1. **Čo spôsobuje, že voda šumí a má biele sfarbenie?**
  - a. chlór
  - b. havária na vodovodnom potrubí
  - c. nasýtenie vody vzduchom
2. **Čo nemôžeme vylievať do verejnej kanalizácie?**
  - a. špinavú vodu
  - b. lieky a hygienické potreby
  - c. odpadovú vodu z práčky
3. **Ktorý orgán reguluje ceny vodného a stočného na Slovensku?**
  - a. ministerstvo životného prostredia
  - b. Úrad pre reguláciu sieťových odvetví
  - c. vodárenské spoločnosti
4. **Z čoho sa skladá dvojzložková cena vody?**
  - a. fixná + variabilná zložka
  - b. vodné + stočné
  - c. poplatok za vodomer + variabilná zložka
5. **Kde sa môžu zákazníci, bežní odberatelia, dozvedieť o poruchách na vodovodnom/kanalizačnom potrubí?**
  - a. www.vodarne.eu v sekcii „Havárie/obmedzenia“
  - b. www.vodarne.eu v sekcii „Výročné správy“
  - c. www.vodarne.eu v sekcii „Zákaznícka zóna“
6. **V poradí ktorý ročník Medzinárodného maratónu mieru sa konal 1. októbra v Košiciach?**
  - a. 95.
  - b. 94.
  - c. 93.
7. **Na ktorej škole v Košiciach je možné študovať odbor technik vodár vodohospodár?**
  - a. Stredná odborná škola technická na Kukučínovej ulici v Košiciach
  - b. Stredná priemyselná škola strojnícka - Komenského 2
  - c. Stredná odborná škola pre vodárov Košice
8. **Ktorá vodárenská nádrž je najväčším zdrojom vody pre Košice?**
  - a. Bukovec
  - b. Starina
  - c. Hornád
9. **Približne koľko l tekutín by mali vypíť deti počas dňa?**
  - a. 0,5 l
  - b. 4 l
  - c. 1,5 l
10. **V ktorom meste východného Slovenska vznikol jeden z prvých verejných vodovodov?**
  - a. Michalovce
  - b. Bardejov
  - c. Humenné

VTIP

Chlapík hovorí svojmu priateľovi: „Nehovoril som s manželkou 18 mesiacov.“ Kamarát hovorí: „Prečo nie?“ Chlapík hovorí: „Nerád ju prerušujem.“

Ide rybár okolo jazera a vidí druhého rybára. Pýta sa: „Tak čo, aká je voda?“ A druhý odpovedá: „Výborná, rybám sa ani nechce von.“

Ďalší, čo znečisťuje životné prostredie!

Nezabudnite: nedostatok tekutín spôsobuje bolesti hlavy, pokles krvného tlaku, poruchy vnímania a sústredenia, dlhodobý nedostatok spôsobuje zápchu, zvyšuje riziko vzniku obličkových a žlčníkových kameňov, dnu a vedie k dehydratácii a vážnym zdravotným problémom.

obsiahnuté v týchto nápojoch na náš organizmus. Pretože káva či alkoholické nápoje ako víno či pivo organizmus odvodňujú, zaťažujú obličky a ich požívanie vedie k dehydratácii.

Jednoznačne najodporúčanejšou tekutinou je voda. Pozrime sa teda na tekutiny pozornejšie.

Minerálne vody sytené – nápoje obsahujúce CO₂, ktorý v žalúdku spôsobuje napätie a tým urýchľuje peristaltiku čriev, čo v mnohých prípadoch môže viesť k hnačke. Potrava zmiešaná s minerálnou sytenou vodou odchádza v dôsledku napätia zo žalúdka skôr, čo znamená, že odchádza nedostatočne strávená. Okrem toho sytené vody spôsobujú zvýšenie dychovej a tepovej frekvencie a zvýšenie tlaku. CO₂ spôsobuje rýchlejšie vylučovanie vody,

Sladené kolové nápoje obsahujú vysoké množstvo cukru, ktoré znamená pre organizmus záťaž. Navyše sa v nich nachádza kyselina fosforečná, ktorá spolu s cukrom robí problémy zubom a kostiam. Nezanedbateľný je fakt, že vysoké množstvo cukru, ktoré organizmus nedokáže spracovať, sa ukladá v tele a spôsobuje obezitu.

Životne dôležitý pitný režim

Voda – už podvedome po nej siahame vo väčších prípadoch. Pri redukcii váhy, keď je organizmus zaplavený škodlivinami (katabolitmi), ktoré vytvára vlastný metabolizmus a telo ich potrebuje vylúčiť. Riedi množstvo toxických látok v tele a vo forme moču ich odstraňuje z tela. K vode sa obraciame po slanom, pikantnom, ale i sladkom jedle. Minimálne množstvo vody je potrebné, ba priam nutné pre zachovanie homeostázy – stáleho vnútorného prostredia. Človek však pije viac, ako je nutné na zachovanie homeostázy – nadbytočné množstvo tekutín pravidelne vylučuje močom.

Výhody vody z vodovodu:

- ✓ má detoxikačnú funkciu
- ✓ je vhodná pre dlhodobé užívanie
- ✓ šetrí životné prostredie
- ✓ je vždy poruke a vždy čerstvá
- ✓ je spomedzi ostatných tekutín najlacnejšia

Obyčajná voda z kohútika je:

- bez bublínok, ktoré zaťažujú obličky
- bez cukru a kalórií, čo znamená, že nespôsobuje obezitu
- bez vysokej koncentrácie minerálnych látok, ktoré zaťažujú organizmus

Káva, tekutina s vysokým obsahom kofeínu, nie je nápoj zaradený do pitného režimu. Káva má opačné účinky – je močopudná a vodu z organizmu odčerpáva. Aj preto sa v dnešnej dobe ku káve podáva pohár vody, ktorý je nutné vypiť. Doplníme tak tekutiny, ktoré káva z tela odvádza.

Ako a koľko piť

Dôležité je pravidlo – piť sa má menej a často. Ak by ste totiž vypili veľké množstvo vody, tá by organizmom len pretiekla a nestihla sa vstrebať. Ideálne je začať deň pohárom vody a piť zhruba 2 dcl každú hodinu. Asi hodinu pred spaním už nepite, vyhnite sa tak problémom so spánkom. Neodporúča sa ani pitie počas jedla.

Deti: 1,5 l vhodných tekutín denne
Ženy: cca 2 l vhodných tekutín denne
Muži: cca 2,5 l vhodných tekutín denne
Tehotné a dojčiace ženy by mali vypiť denne o 200 – 500 ml viac tekutín

Samozrejme, odporúčané množstvo tekutín je priamoúmerné zvýšenej fyzickej aktivity či horúcim dňom.

Indikátor správneho pitného režimu je moč. Jednak jeho farba a tiež množstvo. Za jeden deň by ste mali vymočiť 1 – 1,5 l, farba musí byť svetložltá. Jantárová farba moču a jeho malý objem dokazujú nedostatok tekutín.

Foto: archív redakcie

Viete, čo znamená pojem pitný režim? Sú to konkrétne odporúčania čo, ako a koľko piť. Za uvedenie do praxe a interpretáciu tohto termínu vďačíme MUDr. Bedřichovi Nejedlymu, klinickému biochemikovi, ktorý dlhodobo pozoroval príčiny poväčšine neodôvodnenej mortality hospitalizovaných pacientov, ktorí sa podrobili rôznym chirurgickým zákrokom. Z jeho pozorovaní vyplynulo, že mnoho pacientov prichádzalo na hospitalizáciu silno dehydratovaných, čo viedlo k zvýšenému počtu úmrtí. Keď zaviedol režim dostatočnej hydratácie pred aj po zákroku, kontrolovaný príjem tekutín znamenal značné zníženie úmrtí. Jeho pozorovania v 80. rokoch 20. storočia viedli k nastoleniu pitného režimu nielen u pacientov. Celá populácia mu dnes vďačí za uvedenie si nesmiernej dôležitosti pitného režimu napriek tomu, že od čias MUDr. Nejedlyho uplynulo už niekoľko desiatok rokov.

Čo teda piť

Do pitného režimu zaradíme okrem vody z vodovodu, balenej vody, minerálnej vody, čaju a ovocných džúsov i mlieko, kávu či dokonca víno, pretože sú to tekutiny.

Sú to však vhodné nápoje?

Otázkou je, do akej miery pôsobia látky

Voda z vodovodu, ktorú máte k dispozícii takmer vždy a všade – vďaka odborníkom, ktorí vykonávajú množstvo odberov, je bezchybná a pre vaše zdravie a pitný režim ideálna. Pitná voda z vodovodu obsahuje minerálne látky v množstve potrebnom a spravidla aj dostatočnom pre ľudský organizmus. Dôležitý je aj prirodzený a vyvážený pomer horčíka a vápnika nachádzajúci sa vo vode z vodovodu. Riedi množstvo toxických látok v tele a vo forme moču ich odstraňuje z tela.

Balené vody – sa nijako nelíšia od vody z vodovodu okrem toho, že nešetria životné prostredie a sú nepomerne drahšie než voda z vodovodu.

teda i minerálnych látok. Takéto vody určite nie sú vhodné na každodenné a dlhodobé užívanie.

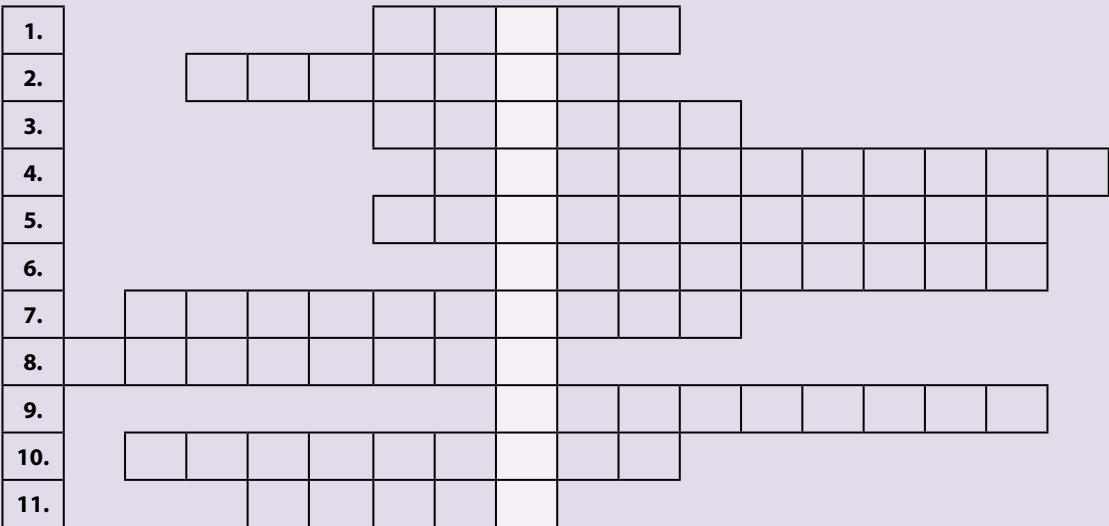
Čaje – sú najvhodnejšou alternatívou vody. Nepreberné množstvo čajov poskytuje možnosti na zlepšenie mnohých ochorení. Bylinkové, ovocné, zelený či čierny čaj. Čaje podporujú trávenie, zvyšujú činnosť imunitného systému, podporujú činnosť obličiek, dýchacích ciest, močových ciest a mnohých iných orgánov ľudského tela. Niektoré druhy obsahujú dôležité antioxidanty, čím pôsobia i na nervovú činnosť. I pri čajoch však platí – žiaden druh sa nemôže piť dlhodobo, čaje je potrebné striedať. Dôležité je piť ich slabšie a nesladené.

Džúsy – najvhodnejšie sú pripravené doma z čerstvého ovocia bez pridaných cukrov. Z tohto dôvodu nie sú vhodnou voľbou džúsy kupované v obchodoch.

TAJNÍČKA

Výrobky s označením znečisťujú vodu!

1. Pracovník vodárenskej spoločnosti
2. Zastávka, kde sa zhromažďuje voda a následne dopravuje do domácnosti
3. Prírodná vodná nádrž, ktorá nie je priamo spojená so svetovým oceánom
4. Najväčšia zásobáreň pitnej vody na Slovensku
5. Putuje sem použitá odpadová voda
6. Proces, ktorý zabezpečuje krištáľovo čistú vodu
7. Konkrétne odporúčanie čo, ako a koľko piť sa nazýva
8. Kontroluje kvalitu a čistotu vody
9. Miesto, kde sa voda zbavuje nečistôt, aby sa mohla vrátiť späť do prírody
10. Bežec na dlhú vzdialenosť
11. Cena za pitnú vodu dodávanú z verejného vodovodu, za jej výrobu a distribúciu.

Rybár po silvestrovskej noci vyrazí na čerstvý vzduch na ryby. Vyvráta do ľadu dieru, nahodí prút, keď vtom počuje dunivý hlas: „Tu žiadne ryby nie sú!“ Rybár sa rozhlíadne, nikoho však nevidí a trochu zmätený nahodí prút znovu, keď vtom sa opäť ozve ten istý hlas: „Hovorím, že tu žiadne ryby nie sú!!“ Rybár vydesene vyskočí a vykrikuje: „Bože, si to ty?“ „Nie! Tu manažér klziska!“

Čo je maximálny dážď? Keď môžeš zobrať svoju rybku na prechádzku.

Blondínka sa sťažuje svojej blondavej kamarátke: „Ten Jožo je mi neverný, rozhodla som sa, že ho opustím.“ „Počkaj, ešte než ho opustiš, vynuluj mu bankový účet.“ Po týždni sa stretnú a kamarátka sa pýta: „Tak ako si dopadla?“ „Ani sa ma nepýtaj. Musela som si vziať pôžičku, aby som mu mohla dostať jeho účet na nulu.“

Jeden pilot hovorí druhému: „Povedz parašutistom, aby prestali vyskakovať. Ešte sme nevzlietli!“

Voda si žiada odborníkov

Slovensko, krajinu nachádzajúcu sa na 2. mieste v Európe s množstvom zásob podzemných vôd dlhodobo sužoval nedostatok odborníkov, vodárov, ktorí by do vodárenských spoločností nastúpili už ako odborníci s technickými, ale i manuálnymi zručnosťami. Preto bolo priam nutnosťou tento stav čím skôr vyriešiť. Na Slovensku totiž donedávna neexistovala jediná stredná škola, ktorá by „vodárenský“ odbor ponúkala.

Slovenská lastovička

Dňa 5. 9. 2016 sa v súvislosti s nedostatkom odborníkov teda otvorili brány **Strednej odbornej školy technickej na Kukučínovej ulici v Košiciach** prvýkrát v jej histórii i pre budúcich vodárov. Na počiatku bol

chvá-
lyhodný,
priekopnícky

nápad zrodený v hlavách riaditeľa školy PhDr. Jána Pitucha a jeho zástupcu PhDr. Milana Lazorčáka. Od nápadu až po realizáciu ubehli dlhé dva roky, počas ktorých zodpovední usilovne pracovali na príprave potrebných materiálov, vytyčovali obsah vzdelávacieho programu, hľadali vhodný názov. Okrem toho sa pedagogickí zamestnanci museli oboznámiť so všetkými nevyhnutnými mechanizmami, ktoré k vode patria – od fungovania vodárenských spoločností cez cyklus vody, vodárenské zdroje, spôsoby výpravy vody, technológie čistenia, rozborový úvod až po prístroje, techniku či spôsoby hľadania porúch.

Myšlienka by sa však nebola transformovala na skutočnosť bez spolupráce s vedením VVS, a.s., ktoré podalo škole pomocnú ruku. VVS, a.s. konkrétne definovala profil budúceho pracovníka spoločnosti, škola sa musela obrátiť na mnohé

organizácie, napr. Štátny inštitút odborného vzdelávania, ministerstvo školstva, Košický samosprávny kraj a na rôzne komisie pre odborné vzdelávanie. Odborný profil žiaka bol tvorený i v spolupráci so Stavebnou fakultou Slovenskej technickej univerzity v Bratislave, ktorá má v ponuke študijných programov i vodné stavby a vodné hospodárstvo. Škola navyše čerpala z rôznych odborných publikácií, ktoré majú vytvorené vodárenské spoločnosti. „Osobne by som chcel vyzdvihnúť prácu p. Ing. Kočiška, ktorý je akýmsi garantom tejto koncepcie,“ vyzdvihuje účasť výrobnotechnického riaditeľa VVS na projekte PhDr. Ján Pituch.

Odbor technik vodár vodohospodár v tomto školskom roku privítal už druhých prvákov. Je stanovený ako štátny vzdelávací program so skúšobným obdobím 4 roky, to znamená, že je definovaný ako experimentálne štúdium. Na konci každého školského roka budú odborníci a kontrolné komisie prehodnocovať úspešnosť programu, čo zahŕňa získané vedomosti žiakov, odborné znalosti a jeho postupnú profiláciu. Škola tak bude mať čas napraviť nedostatky, aby po štyroch rokoch znovu zasadla odborná komisia a zhodnotila úspešnosť experimentálneho projektu. Ak odbor technik vodár vodohospodár odborná komisia schváli, Ministerstvo

školsťva Slovenskej republiky
ho natrvalo zaradí do siete odborov a všetky
ostatné školy, ktoré tento odbor otvoria, sa
budú riadiť už schváleným programom.

Žiakov v 3. a 4. ročníku čaká teoretická výučba spojená s praktickou - odborný výcvik priamo vo VVS, a.s., v závodoch, poblíž ktorých bývajú. V 1. a 2. ročníku ich bude pripravovať škola, neskôr ich odborné predmety budú vyučovať odborníci priamo

z VVS, a.s.. Samozrejmosťou je špeciálna učebňa pre tento odbor, ktorá bola vybudovaná v spolupráci s VVS.

Vzhľadom na to, že VVS tento odbor podporuje technicky, materiálne, personálne a prakticky, uplatniteľnosť žiakov po ukončení štúdia v jednej z najväčších a najstabilnejších firiem na Slovensku je samozrejmosťou.

Foto: archív redakcie

V približne v tomto období začal vznikať rovnaký odbor i na **Súkromnej strednej odbornej škole polytechnickej DSA v Trebišove**. Za úspechom jasne stojí zriaďovateľ. Z pôvodne verejnej školy, ktorej zriaďovateľom bol vyšší územný celok, sa stala škola súkromná. Dnes ju manažuje vzdelávacia spoločnosť nemeckého vzdelávacieho koncernu EBG – Europäisches Bildungswerk für Beruf und Gesellschaft. DSA si rovnako uvedomila nedostatok kvalifikovaných pracovníkov – vodárov na Slovensku a na tomto základe sa začala intenzívna spolupráca s Východoslovenskou vodárenskou spoločnosťou, a.s. a so Slovenským vodohospodárskym podnikom, š.p.. Škola najnovšie spolupracuje s Asociáciou vodárenských spoločností (AVS), čo značne zvyšuje jej kredit.

Teória nestačí
Po prvom roku otvorenia odboru sa škola razantne posunula vpred, DSA počas tohto leta - v auguste - začala budovať tréningové zamestnávateľské centrum, ukončenie projektu je naplánované na mesiac október. Samozrejmosťou budú najmodernejšie technológie, prístroje a zariadenia. Čerešničkou na torte v podobe unikátneho testovacieho polygónu s rozlohou 300 metrov štvorcových budú ovládať počítače a umožní

výučbu simulovaného zisťovania porúch vodovodného potrubia.

Práve v centre sa okrem polygónu a iných vodárenských vymožeností budú nachádzať i odborné učebne špeciálne pripravené pre tento odbor. Budúcim, ale i súčasným vodárom tak nič nebráni v ich praktickej príprave. Okrem študentov totiž tréningové zamestnávateľské centrum bude slúžiť i vodárenským spoločnostiam, ktoré na polygóne budú zisťovať svojich vlastných zamestnancov.

Projekt vznikol v spolupráci dvoch subjektov – DSA a AVS a je jediný svojho druhu na Slovensku. Plánované investície sú 400 000 €.

Foto: archív redakcie

**JEDINÝM
SPONZOROM SLAVNEJ
PLAVKYNE JE VVS, a.s.**

Zdolala Lamanšský prieliv v neuveriteľnom čase 11 hodín a 16 minút, čím vytvorila slovenský rekord. 43-ročná **Zuzana Jusková** je prvou Slovenkou, ktorá preplávala 46 km cez prieliv spájajúci Anglicko a Francúzsko (vzdušnou čiarou má La Manche cca 34 km, sú tam silné prúdy, ktoré pri plávaní plavcov ťahajú hore-dole pár kilometrov).

Skvelejš košičkej dialkovej plavkyni sa v auguste 2017 splnil sen z detstva. Po 2 a pol ročnej intenzívnej príprave preplávala La Manche. „*Od mojich štrnástich rokov som túžila preplávať Lamanšský prieliv, som šťastná, že sa mi to konečne podarilo.*“ Pred ňou to dokázali piati Slováci, jedným z nich bol aj Zuzanin tréner, ktorý až donedávna držal slovenský rekord. Prekonala ho až jeho žiačka. Zuzana počas viac ako jedenástich hodín plávania ani raz nezaváhala. „*Povedala som si, že vyjdem až vo Francúzsku a tohto som sa držala celý čas. Ak sa pre niečo také rozhodnete, musíte s tým byť úplne stotožnený. Nie je čas na pochybnosti. Ja som nezaváhala aj napriek tomu, že mám obrovský strach z morských živočíchov. Som bazénový plavec a na medúzy a ryby nie som zvyknutá,*“ priznala spokojná rekordérka a dodala, že vďaka patrí aj spoločnosti VVS, a.s., ktorá bola jej jediným sponzorom.

Foto: Zuzana Jusková

posunula
dovat tré-
ktu je na-
najmoder-

ÚSPECH pokračuje